

27273
65·8

WIDENER LIBRARY

HX CNVX K

272 73. 65. 8

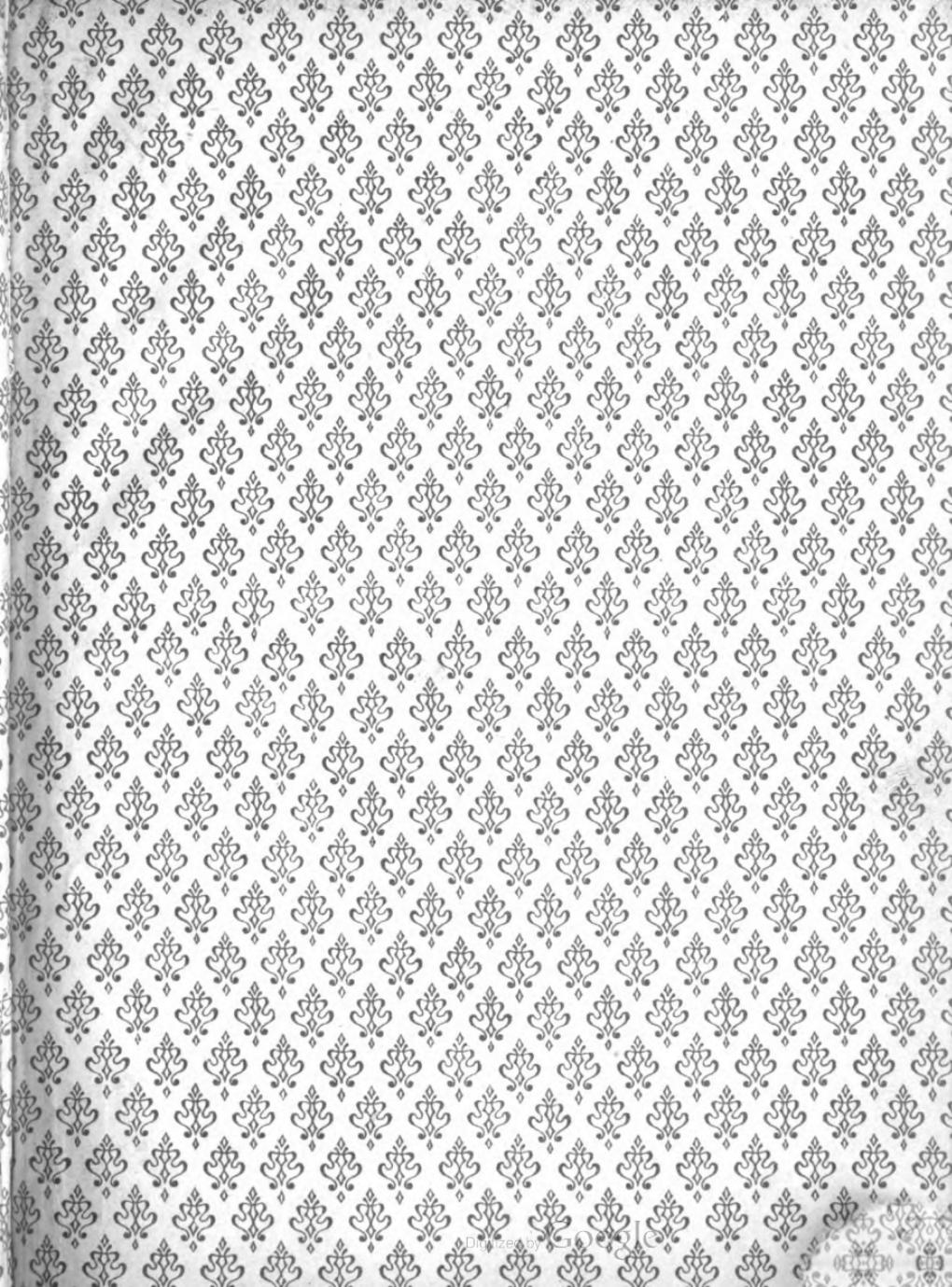

Harvard College Library

FROM

The Author.

V. Busuttil.

V. BUSUTTIL.

LOHENGREN

ROMANZ POPOLARI

Proprietà Letteraria.

MALTA
Stampat fi Strada Zecca, No. 16,

—
1895.

With the Division
Best Regards —

IV. 6677-

27271.65.8

APR 22 1902

The Author

I.

Chien jirrenia fil Germania Enricu I.

Fi zmien dan is-Sultan chien hemm xi tahuid u ġlied. Il poplu ta Brabanza chien icun magħ-fus spiss mill'Ungari; ghalecc il Brabantini talbu li icunu mharsin mill'ghedeuua tahhom.

Enrico ra li in-nies ta Brabanza chellom ra-għiġi, ghalecc ta uiden għal lmenti tahhom u ta ordni li jingiabru in-nobblu colla u il cbarat m'hux biss ta'l Brabante izda ucoll tas-Sassonia u ta Turingia biex mahhom jagħmel cunsill għal gid ta l-art li semmeina.

Il Cavalieri u il cbarat collha obdeu l'ordni tas-Sultan u marru fil giurnata magħzula f'ueş-sħa cbira fuk ix-xtaita ta'x-xmara Schelda—ftit bogħod minn Anversa.

Xhin uashu hemm, imméxxijin mil Conti Federico di Telramondo u minn martu Ortruda—sabu is-Sultan jistenni hom bil keghda taht siġra ta'l ballut li chienet is-servi f'l-oċċa tron. Hecc chif Enrico lemah lil dauec il Cavalieri ma duaru kam u kal :

—Jena sejjahtilcom biex leuuel nhabbarcom li in-nies ta Lvant keghdin ihedduna mil gdid li għandom jekerduna—mbagħad biex nistaksicom x'parir tatuni halli narau x'nagħlimlu biex nilkghou ruiħna contra taħħom. Intom tafu li l'Ungari huma nies kliel u dejjem hakruna, għallecc minn mindu ili nahkem jena fir-reniu, hsibt saħħaht b'fortizzi kauuijin u bi suar għolijin l'ibliet tagħna—milli nara izda daun in-nies ma katghux kalbom, iridu jerġgħou ikumu contra tagħna—X'naghmlu?... nokħodu rekdin?...

—Lè, lè culhatt ghajjat—ghall'armi!... ahna lesti biex nhallu hajitna ghall'art tagħna.

—Curagg mela! ghajjat Enrico.

—Evviva is-Sultan!...

—Xein ma nghedilcom—isса hemm bzonn li intom tigħiġi mighi—nitilku għal Magonza, kompli igħejid is-Sultan, imma... imma jiddispacini uisk nara li intom għadcom bla Gvernatur—minn ghair hatt li imixxicom... u dana collu htia tagħecom—il glied ta beinietcom—katt ma tingiebu—Din hsara cbira għalikom—jena irrid, li kabel ma ahna nitilku u narħħaq ruhna contra l'gheddeuua, ncun naf xinu dan li kighed izommcom dejjem mħaudin beinietcom—irrid iva naf il ghaliex ma issibux min imexxicom u icun cap tagħcom—Għeduli, minn minncom irid ifis-

sirli l'ghaliex ma jistax icun hemm ftehim beinietcom ?

Uakt li Enrico chien kighed hecc jitchellem jilmah lil Federico Telramondo.

—Inti, kallu, fidil sudditu tighi—ragel msemmi ghal hila u it-tieba tighec—gheidli, fissirli il ghaliex ma jistax isir ftehim beinietcom ?...

—Federico ghall'ordni tas-Sultan hareg minn gio'l folla u uegeb :

—Maestà, la darba inti ghazilt lili biex nfis-sirlec ir-ragiuni tat-tahuid li għandom in-nies ta'l Brabante beiniehom, ngheidlec li leuuel hsara ja li il Brabante għad ma rnexxilux jagħzel bniedem seuuā biex icun cap tighu — u ngheidlec ucoll li hia hagia difficiċi uisk biex isib.

—Għaliex dana? staksa ir-Re.

—Ngheidlec ucoll — inti taf li id-Duca ta Brabante kabel ma miet sejjahli u hallieli f'idej-ja it-trigia ta zeug uliedu, Goffredo u Elsa — jena għar-rispett ta dana ir-ragel tant tajjeb ic-cuntait li nagħmel cull ma nista biex nrabbi seuuā daun iz-zeug titfal, specialment il Goffredo li giurnata chellu icun id-Duea ta Brabante f'llo missieru.

Goffredo chien l'ghaxka tighi, hsiebi chien dejjem fis, cont nhobbu daks ghainejja — Giur-

nata uahda, jahasra !...Goffredo hareg fil ghodu ma ohtu Elsa—dina haditu fil bosc u fil ghaxia naragha gejja ueheda—u sa'l-lum ma raitux izied!... hatt ma jaf x'sar minnu.

—Ma stakseitie~~x~~ lill'Elsa għaliex ma gietx ma hughha ?

—Iva maestà, imma milli stait nara Elsa stess chienet li...

—Chif? jista katt icun li Elsa stess tagħmel dan id-delitt?

—Ma nafx jeña, Elsa dehret li chienet hatia—Jena għamilt li stait biex nehdilha minn rasa--sahansitra hedditha li nagħlaka f'habs, izda għal xein, ma kaltli xein.

Għal dac il ciem ta Federico in-nies collha li chien hemm ma duar is-Sultan tħexxexu u hatt ma sata katt jemmen li Elsa chella il hila tagħmel dan id-delitt li toktol lill hughha fil bosc.

Is-Sultan stess l'ankas ma sata jemmen—ma jiistax icun kal, li xbeiba tant tuaiba, bint id-Duca ta Brabante, tasal sa haun—hemm bżonn li icolloc provi uisk ciari biex tgħamel din l'accusa, kallu lil Federico. Ghalecc jena ma nemmen katt li Elsa għanda htia.

—L'ankas jena ma stait katt indahhala frasi li Elsa għanda il hila tasal haun—izda rait bicċiar li l'imgiba tahha uara id-delitt chienet bil

bosta misteriusa—sirt nitchexchex meta naragha kuddiemi, inti taf Maestà li id-Duca ta Brabante kabel ma miet ir-racemandali, li ne-hodha b'gharusa tighi—jena lil hatt ma cont niehu hlied l'Elsa—izda issa nitchexchex meta naragha kuddiem uicci, ghalecc rsolveit li nit-laka u nitgharras man-nobbli Ortruda ta Rad-bord li keghda haun kuddiemec—Din hì issa l'gharusa tighi—xbeiba mnissla mil familja ta'l Princepiet ta Friesi u ta Brabante.

Ghal dac il-cliem Ortruda resket lein is-Sul-tan u selmitlu b'sinial tal kima—allura in-nob-bli daru mahha biex jifirhula u Telramondo compla igheid:

—Maestà issa billi, permezz ta marti jena l'ekreb uiehed fir-razza ghat-tron ta Brabante niddichiara ruhi is-successur ta'd-Duca missier Goffredo u naghmel l'accusa contra Elsa li katlet lil hugh !...

—X'eahda din ! kalu xi Cavalieri.

—Ma jistax icun—compleu xi ohrain.

—Infamità !...

—Imma chiecu chien jissogra jaghmel din l'accusa li ma chienx sgur?—kabzu kalu ohrain.

Ghal dac il ghaidut ta dauc in-nobbli is-Sultan kam u kal :

Jena già ghedtilcom li ma nista katt nem-

men li Elsa tasal sa haun—uisk nibza li chienet xi disgrazia ta Goffredo, u ghaleec nitlob l'Alla li jatina il grazia niexfu chif chienet il biccia.

—Xein ma ghandeeq għaliex thabbel rasee—kabes kal Telramondo—Maestà, staksighha inti stess u tara chif Elsa hi hatia.

—Tajjeb, ghajjat Enrico, gibuli lill'Elsa haun halli nistaksigha jena.

—Kabel xein Maestà għandi ngharfee hag'ohra—cun af li minn dac inħar li sar id-delitt ta Goffredo, Elsa kaghdet dejjem husbie-na miġbura għalidha, dana hassibni hazin—jena għandi f'rasi li Elsa għanda xi complice mahha—xi uieħed li għandu hsieb jizzeu ugia biex per mezz tahha jired it-tron u il curuna ta Brabanza.

Għal dac il ciem x'uhud min-nobbli habtu idahħlughha f'rashom li jista icun li Elsa chella xi complice; oħrain izda ma riedu jemmnu katt, u li ma chienux jirrispettau bil bosta lil Telramondo chiecu sgur chienu jithalsu minnu b'ideiġhom.

—Colloxx seuua mela ghajjat—intom o Nobblu li sinaitu din l'accusa contra Elsa okghodu haun halli tiggħidu intom stess milli tarau u tisimghou—Frattant morru gibu l'Elsa haun.

II.

Hecc chif il ghases marru biex igibu l'Elsa is-Sultan nehha it-tarea dendila mas-sigra u kal :

— Ma uibisiex din it-tarea kabel ma issir giustizia.

Minnufih im-nobbli collha hargiu ix-xuabel, u uahhlughom fl'art—biex ifisseru li huma ueoll iridu giustizia.

Fil moment ifaceiat Elsa liebsa l'abiad f'nofs iss-suldati miexia lein is-Sultan b'ghaineigha baxxi lein l'art u tirtighed bil biza, chienet igiblee hniena.

Xhin naslet kuddiem Enrico harset leih bid-dmuh f'ghaineigha u stenniet li jibda jistaksigha.

Ortruda biss chienet keghda tiehu piacir tara lil die ix-xbeiba is-sofri.

— Inti Elsa ta Brabante ? staksa in-Re.

— Elsa ghamlet is-sinjal b'rasha, biex turi li chienet dae li staksigha Enrico.

— Taf li jena is-Sultan, u l'imhallef tighee ?

— Elsa reġgħet għamlet l'istess sinjal b'rasha.

— Taf int x'accusa għandee ?

Elsa, bid-dmuh niezel, tat dakka ta ghain lein Telramondo u reġgħet għamlet is-sinjal b'rasha li iva.

—Elsa ta Brabante, jena nordnalec li inti tipprova li m'intix hatia—xi tgheid?

—Xein ma ngheid jena—wiegħbet Elsa tolfok b'kalba maksuma.

—Għamel curaġġ—ragia kal is-Sultan—għedilna is-seuua.

Elsa refghet ghaineigha lein is-Sema—rabtet ideiha u kalet:

—O hia!... mahbub hia!... u nfexxet f'bichia.

—Tchellem Elsa, ghedilna...

Cull min chien hemm chiser kalbu meta rau lill'Elsa b'dac id-dmuu niezel — Elsa allura għamlet il curaġġ u b'lehen chemm chemm tint-stama wiegħbet:

—X'nista ngheid jena?... dejjem uahdi... il-tima... ma naf il-hatt... mdeika u mbicchia dejjem... sventurata... mis-Sema biss nistenna il hnien... rkadd darba u hlomt li jena għad ncun hienia għalavolia jiccongiurau contra tighi u jaccusauni biex jarauni mbati...

—Ipprova li mintix hatia!... għamel curaġġ, kabes kal is-Sultan.

—Mischina!... kalu x'uhud.

—Iva, compliet tgħid Elsa, chien li f'dic il holma jena rait riesak lejja giuvni guerrier, il ġmiel tighu, dana rani hecc imbicchia tani idu, beda jicconsolani bi ciem l'actar helu u kalli:

“ Tibza xein Elsa, jena haun ghalic, niddefendic, nakbes ghalic ghaliex inti bla htia—nic-confondi iva l’ghedeuua tighec, tahseb xein, halli f’idejja inti tcun hienia ” ghalec jena issa nistenna lilu... jiddefendini hu, tani il chelma tighu, naf sgur li ma jonkosnix—nistennih...

Cull min chien jisma tchexchex: il hbieb ta Federico daru mighu u bdeu jippersuaduh li jirtira l'accusa tighu ghaliex chien jidher bicciar li dic, ix-xbeiba chienet innocent.

—Xi tgheid Telramondo ? staksa ir-Re—tir-tira l'accusa ?

—Ah Maestà, kabes kal Telramondo, dan id-deliriu ta Elsa iuettakni actar fil fidi li hia hatia—chif smait inti—ghanda f’rasa lil xi giuvni guerrier—thobbu—dana hu il complici ta Elsa... iridha biex bhal ma già gheddtlec jired il curuna ta Brabante; intom tarau chif jena ghandi ragiun—Xi tgheidu ?

—Chif tgheid inti narau li hi hatia, uieġbu x’uhud mil Cavalieri.

Bosta ohrain izda chienu contra Telramondo u ma kalu xein.

Meta Telramondo ra li m’dux culhatt chien ta’l fehma tighu, ta dakka ta ghain lein Ortruda, li chella mitt sena sa chemm tara f’rasa il curuna ta Brabante u li chienet kgheda thares

tant icreh lein Elsa—mbagħad dar lein is-Sultan u kallu :

—Isma, Maestà, jena nitma li inti għandec fidi fia—taf li m'iniex capaci nittradic — taf x'ghamilt għalik, liema hila ureit meta chelna il guerra contra id-Danisi.

—Colloxx naf iva, u nixtiekk uisk li nara lilec Duca ta Brabante, imma jena ma għandix ninsa li għandi nagħmel giustizia—għalec giustizia nagħmel — u nerhi ruhi fidein Alla, imixxini hu—jecc Elsa m'hix hatia ma għandiekk tigi ic-castigata.

—Iva !... Iva !...

—Evviva ir-Re !

—Alla iħarsek !... bdeu ighajtu x'uhud mil Cavalieri u min-nobbli.

Telramondo beda iħares ma duaru b'ghaineih mberka biex jara min chien contra tighu, chien già se'r igħied xi hagia xhin Enrico I kabes kal:

—Federico Telramondo, għandek il hila is-sostni l'accusa contra Elsa ?

—Iva, Maestà !...

—Elsa inti xi tgħid ?

—Jena nistenna lil dac li għandu jigi jakbes ghaliex.

—Tajjeb mela — Telramondo jidduella ma dac li għandu jigi jiddefendic, narau min jaka

minnom—b'dan il mod niexfu min hu hati—xi tgheid Telramondo, staksa ir-Re, inti taccetta?

Telramondo, billi chien jaf li hua jimmaniglia l'armi tajjeb, accetta minnufih il patt tas-Sultan.

—Colloxx seua issa, ragia kal Enrico, Elsa fein hu dan il giuvni guerrier li semmeit?

—Għandu jigi.

—X'jismu?

—Ma nafx—naf biss li hu mibghut mis-Sema biex jiddefendi l'innocenza tighi.

—U jecc ma jigix, minn trid li jidduella ma Telramondo?

—Tieħux hsieb, jigi sgur.

Frattant chien sar il hin ġmielu u dac il giuvni, is-salvatur ta Elsa għadu ma iffacciax.

—Ma nistgħoux ndumu uisk ahna, kal is-Sultan.

Cullhatt beda jincuieta ruhu għal dic ix-xbeiba—is-Sultan mbagħad ta ordni li idokku it-trombi biex dac li għandu jasal biex jiccum-batti ma Telramondo jinkala u jigi.

L'ebda sinjal—ma iffaccia hatt.

Elsa mbagħad xteħtet għar-rcubteigha, ref-ghet ghaineigha lein is-Sema u talbet bil-kalb l'Alla li jibghatila lil dac li chellu jiddefendigha-halli turi lis-Sultan u lil dauc in-nobbl li hia bla htia.

Uakt li Elsa chienet titlob, il Cavalieri lemhu fil boghod gei fuk uiċċ ix-xmara ciniu abiad—cull ma imur jokrob leighom.

—Ara hemm!...

—Ara x'gei!...

—Dan x'icun!...

—Elsa ghanda ragiun!... bdeu ighaitu dauc il Cavalieri.

Dac ic-ciniu chien kighted jirmonca freigatina—u gio din chien hemm, uiekaf, giuvni guerrier—sabieh, liebes bi huejjeg tant ghanjin li chienu jghammxu ghainein dauc li chienu iharsu.

—Uasal! uasal! bdeu ighaitu dauc — uasal dac li għandu isalva lill'Elsa—Oh! xi ġmiel ta guerrier—arau kighted izomm ic-ciniu b'catina tad-deheb!...

Għal dac il ghajjat is-Sultan kam u baka bħal scantat iħares lein dac il ġmiel ta guerrier gei rmuncat fi freigatina minn dac ic-ciniu.

Federicu u Ortruda bdeu jirtogħdu, bezghou, Ortruda chella il meut fuka.

Elsa chienet ghada gharcubteigha u dac il guerrier nizel l'art fost il ghajjat ta'l poplu, u ic-ciniu ragia lura baka scier mnein telak.

Il guerrier allura resak lein is-Sultan, għamel riverenza u kallu:

—Sliem ghalic o Sultan—is-Sema ihennic u jekaf mighec biex tara dejjem il paci u il hena tas-sudditi tighec.

—Grazie o guerrier, uiegeb ir-Re, gheidli chif uasalt haun.

—Baghatni is-Sema biex niddefendi xbeiba li ma ghandiex htia.

Dauuar uicciu u lemah lill'Elsa li chienet kamet u rieska leih.

—Lil din geit niddefendi, ragia kal il guerrier—Xi tgheid Elsa, trid int tatini il chelma li tibka il fidila tighi?...

Elsa xtehtet gharrcubteigha friglein dac il giuvni u kalet :

—O salvatur tighi!...kalbi hia tighec—m'hux biss, imma ucoll ix-xettru u il curuna ta missieri.

—Ahlfli mela Elsa li meta tcun tighi ma tistaksini katt u la x'jisimni, u la minn fein gei, u l'ankas min jena.

—Nahlifec iva, uiegbet Elsa, colla ferhana.

Hecc chif Elsa tat il chelma tahha, il guerrier kabada min ida mexxiha sa hdein is-Sultan, u ghajjat :

—Naghmel tajjeb li Elsa hia bla htia —dar imbagħad lein Telramondo u kal :

—Telramondo, inti ghedt hagia b'ohra lis-Sultan stess, nisfidac.

Federico habat jibza—Ortruda izda harset leih u ghamlitlu is-sinial biex jaccetta.

—Elsa hatia, u jena naceetta l'isfida, kal Telramondo.

—Tajjeb mela, ghajjat is-Sultan—isir il cumbattiment—ma jindahal hatt.

Il guerrier u Telramondo armau ruiehhom, meta chien lest collox is-Sultan ghamel is-sinial u bdeu.

Hemda cullimchien—ma leuuel dakka Telramondo uaka minn tulu fl'art—il guerrier uah-hallu ix-xabla ma griezmu.

—Ara kallu, nfami, jecc irrid haitec f'idejja—irtira l'accusa ta Elsa—raigx issa sa fein jasal dac li jaghmel hsara fl'unur ta'l proxxmu tighu?

—Evviva Elsa ta Brabante!...

—Evviva il guerrier!... bdeu ighaitu il Cavalieri.

Il guerrier allura xehet fl'art ix-xabla, kabad lill'Elsa, halla lil Telramondo mixhut avvilut fl'art u uassluh fuk l'idein, ma Elsa, kuddiem is-Sultan.

Telramondo mbaghad dar lein Ortruda u b'kalbu mahsuma kal :

—ColloxB spiccia issa.

—Katt temmen, uiegbet Ortruda.

—X'ghandec frasec li tagħmel?

—Mbagħad tara—nasal sa fl'ahhar!

III.

Ortruda chienet mara l'actar infami, chella f'rasha li tara rvinata lill'Elsa biex tiehu hia il curuna ta Brabanza minn f'loca.

Federico chien avvilut, ried li jitlak mill'actar fis, ma chellux uiċċe jidher izied f'dic l'art—Ortruda izda għamlita f'rasha li tivvendica ruhha—ghalecc għal xein ma sua it-theddid ta Telramondo, Ortruda riedet tibka sat-tiegs.

—Imxi ahiar għalik — o mara nfernali, kal Telramondo lill'Ortruda—bizzejjed avvileitni—mara nassiesa—geit tgħeidli li rait lill'Elsa tim-botta lil hughha flx-xmara.

—Iva !...

—Din klajja tigħec, u issa Alla iccastigani mhabba fis.

—Għaliex ktait kalbec mil guerrier?

—Iscot, mara nfami.

—Telramondo, cun af li jena għandi il hila navviliixxi lil dac il giuvni li gie jiddefendi lill'Elsa.

—Chif?...

—B'sigriet...

—Għeidli.

—Cun af mela li [dac nhar li icollu jistkarr x'jismu u min hu, hua għandu jitlef cull setgħa u kauua li għandu.

—Hallini minnec Ortruda !...

—Telramondo, smaitu inti igheid lill'Elsa biex ma tistaksieh katt x'jismu, u minn fein gei, u min hu ?

—Iva.

—Dan hu is-sigriet, ghalecc jena hsibt li per mezz ta Elsa stess naslu—frattant int uassal f'uidnein is-Sultan li dac il giuvni hu sahhar—u biex tati prova gheid li jecc taktghalu mkar biccia minn sebghu ta idu, is-sigriet jinchixef—ghamel chif ghedtlec u ghal bkia nahseb jen.

Telramondo iccountenta.

Dic il-leila stess Ortruda kaghdet tistenna taht il palazz biex tchellel lill'Elsa.

Uara ftit nfethet it-tieka u ix-xbeiba iffacciat.

—Elsa !... kalet bil mod Ortruda.

—Min kighed isejjahli ?

—Jena, Ortruda...

—Xi trid da'l hin ?

—Jena sventurata.

—X'nahtilec jena ?

—Xein, biss ngheidlec li Telramondo tgharras mighi ghaliex int ma ridtux, u nfamac li ktilt il Goffredo ghaliex chien muaggia—izda issa nidem.

—O Sema nizzichair !...ghaitet ferhana Elsa, stenna ftit Ortruda halli ninzel hdeic.

Ortruda ferhet actar minn Elsa, rat li bdiet tokrob ġmiela għal vendetta—ghalec b'uiċċe ta uahda mniccta marret tilka lill'Elsa.

Ortruda!... kalet Elsa hecc chif harget mil bieb.

L'infami xtehtet għar-recubteigha f'rīglein Elsa.

—Kum minn, hemm nitolboc, jena nahfirlec bil kalb ta'd-deni li għamiltli—u ghada nitlob u coll lil guerrier tighi li jitlob għal mahfra ta Federico.

—Oh! chemm int kalbec taiba!...

—Dmir tighi—derri issa Ortruda u nistiednec biex ghada tigi u tarani ntejjeg...

—Ma nistax, ma jistħokklix.

—Hallic min dan, kalet Elsa.

—Ma jistax icun—jen ma nafx biex nibda nhalsec ta'l hnienā tigħec, ma għandix x'natic, biss parir.

—Jakau?

—Ma għandix il curaġġ ngheidlek.

—Għamilli piacir, nitolboc.

—Mela la tridni ngheidlek, cun af li inti tcun sventurata...

—Jena?... u l'ghaliex? staksiet Elsa.

—Int ma tafx is-sigriet ta dac il guerrier?

—Ortruda!... għaitet Elsa ncurlata, dac is-salvatur tighi—għandi fidi shiha fih—nhobbu għaliex ihobbni.

—Ah ! jahasra thobb uiehed minn ghair taf u la min hu, u l'ankas ismu...

—La naf li salvani u uera li jen bla htia, naf bizzejjed, uieġbet Elsa.

Ortruda bdiet tghiddem xufteigha bir-rabia.

—Ahfirli Elsa, jena biex nuiddbec.

—Grazie Ortruda—biex nuric chenm tasseu ihobbni imxi mighi u tcun taf.

Ortruda ir-rabiata, mxiet uara Elsa u dahlet fil Palazz biex tokghod ghal festa ta't-tiegs.

L'aghda fil ghodu in-nies ta'l palazz culhatt chien mhabbat jahdem—chienu ilestu għat-tiegs ta Elsa.

Xhin lesteu collox instemghou idokku it-trombi—Is-Sultan chien ta l'ordni biex javzau li seirin johorgiu għat-tiegs.

Meta culhatt chien liebes u lest Enrico ha-reg fil gallaria u ghajjat :

—Nifirhu ghaliex Elsa seira tiehu il curag-gius guerrier li uasal haun biex jiddefendi l'innocenza tahha—Telramondo icun it-turufnat—Il guerrier icun id-Duca ta Brabante, lilu biss jistħokk dan it-titlu.

—Evviva Elsa u is-salvatur tahha ! ...

—Evviva id-Duca ta Brabante ! bdeu ighajtu ferhanin il Cavalieri.

Uiehed jista jahseb x'chienet thoss gio fiha, Ortruda għal dac il ciem u l'ghajjat.

Meta spiccia is-Sultan bdeu mexjin ghal cnisia.

Hecc chif Elsa bdiet tielgha leuuel targiet, Ortruda b'ghaineigha mberrka u b'rughua ma halka marret kuddiema u

—Le ma tidholx haun, ghaitet :

—Argia lura !...

F'dakka uahda kamet xeuiexa shieha—id-Dami bdeu jibzghu, Elsa tirtghod — in-nobbli colla bdeu jimbuttau l'Ortruda, hasbugha iga-gennet.

—Orbtugha !—Oktlughha ! bdeu ighaitu.

—Halluni nitchellem, bdiet tghajjat Ortruda.

—Nisimghu xi trid tgheid, kalet Elsa.

—Zeugi giè iccundannat ghal xein—Telramondo hu maghruf bizzejjed — culhatt jafu—mentri il gharus tighec ma jaf hatt min ù u x'jismu u l'ankas mnein hu... ghaitet Ortruda.

—Sicchet lsienec, mara nfami ! kabzet kalet Elsa—ghalecc geit tibchi kuddiemni ghal mah-fra ?... Jena gia ghedtlec l'gharus tighi naf min ù tajjeb, cuntenta bieh.

—Izda min ù ? ghedilna ?...

—Giuvni mibghud mn'Alla biex javvilisci lil Telramondo zeugec b'castig ta'l accusa nfami li ghamilli.

Fil pront tinstama iz-zarzar trumbetta—chien sinial li uasal ir-Re ma'l gharus, il Cavalieri u il mistednin.

Evviva is-Sultan ! u id-Duca ta Brabante ! bdeu ighaitu in-nies.

Elsa bhal berka marret xtehtet f'dirghain il gharus tahha.

—Xi ǵralec Elsa? staksa dan.

Ortruda bdiet tinheba kalb in-nies, izda il guerrier ragha.

—Xi trid dic il mara ?

—Ah ! nitolboc ehlisni minna, mara nfami, kalet tolfok Elsa.

—Għaliex? x'għamlittlec?...

—Kaltli biex ma nafdax.

—Mur, tbighed minn haun, mara nfami, ghaj-jat il guerrier.

Ortruda ma chelliex il hila titniffes.

—Imxi, imxi, Elsa l'altar ke'd jistennien—Il guerrier dauuar ucciu u jilmah lil Telramondo kighed jitchellem mas-Sultan.

—Ismaghni nitolboc, Maestà, beda igheidlu.

—Għal meut l'infami, bdeu ighaitu in-nies.

—Le, Maestà cun af li jena iccumbatteit ma guerrier saħħar... ghajjat Telramondo — irrid giustizia, staksuh min hu, għeidl u igħid mnein gei.

Is-Sultan icconfonda u dar lein il guerrier kallu.

—Uiegeb int, biex ticconfondi lil Telramondo.

—Le Maestà, ma għandix biza li ngheid x'jismi, izda il chelma tighi ma nicsirjex.

Il Cavalieri daru ma'l guerrier biex igheidulu izomm chelmtu.

F'dic il confusioni Telramondo resak lein Elsa u kalilha.

—Il-leila nigi, hallini nersak lein dac il guerrier naktgħalu biccia minn sebghou u teun taf is-sigriet tighu... teun taf min ù, x'jismu...

—Hallini!... ma'rridx naf!... għaitet Elsa.

Il guerrier nduna li Federico chellek lill'Elsa.

—X'kallec, l'infami?

—Xein, xein... ma nehux għalih...

Fil uakt Ortruda resket lein zeugia u kaltlu:

—Curaġġ! naslu!...

Il Sultan allura ta' l'ordni biex jesiliau lil Federiku u il martu.

Il guerrier mbagħad kabab l'Elsa u telak mahha lein il cnisia fein teigiu fost il ferh u l'ghajjat ta'l poplu.

IV.

Uara il festa ta't-tieg. Il guerrier ma Elsa, marru lein il palazz tahhom.

Nizzihair l'Alla issa kalet Elsa li jena marbuta ghal dejjem mighec—chemm chelli nsofri jahasra!... x'kalghou fuki l'ghedeuua, x'accusa nfami!...

Halic minn dan issa Elsa, collox ghaddha, haun jen ghalic—int l'hena tighi il paci tighi—insa collox, ngheixu henijn flimchien chif irid Alla.

—Nitma jena ucoll fis-Sema li nibkghou dejjem ngheixu kalb uahda u ghalania—cun af li jena cont già habbeitec kabel ma raitec—hlomt biss li ghandec tigi int biex tiddefendini u thennili il kalbi.

—Jena ucoll Elsa—hlomt li għandi nasal sa haun halli niddefendi l'innocenza tigħec—Oh Elsa!... chemm hu helu dan l'isem għalia.

—Iva mahbub tighi, ghalecc nitolboc li jena ucoll icolli il piacir li nsejjahlec b'ismec biex ncun nista ngiarrab l'istess hena fil kalb tighi.

—Ismi?...

—Iva, mahbub tighi—għeidli nitolboc, jena nzommu sigriet, iccuntani...

—Elsa!...

—Għaliex tiċħadli din il grazia illum, il giur-nata tar-rabta tagħna?

—Ma jistax iċun...

—Mela int izzommni b'mara li ma għandix il-hila ngħożż sigriet?

—Iscot Elsa, bizzejjed—bizzejjed it-tama ti-ghec fia—jena haun ghalic dejjem—cun af li jena halleit l'art ta'l cbir hena, biex geit haun ghalic—cont mill'actar bnedmin henijn—halleit collox biex geit nitgharras mighec...

—Mela kighed tiftacar fil hena li halleit? forsi mgholli ucoll ghaliex tliftu?...

—Le, Elsa jena issa hieni mighec, ma jonko-sni xein.

—Ah!... nibza li inti għad thallini biex tar-gia tmur fl'art ta'l hena tigħec.

—Okghod b'sabrec Elsa, jena nhobboc bizzejjed biex nibka haun dejjem mighec — biss nitolboc li icolloc fidi fia.

—Jahasra, reġgħet kalet Elsa — ma ncunx actar hienia issa—int għad tmur u thallini — iva nitolboc għeidli fein hi din l'art?... minn fein gei inti?...

—Elsa ma jistax icun li ngħeidlec...

—Iva għeidli x'jismec...

—Katt!...

—Ah! għaitet Elsa, irrid naf—nitolboc ic-cumentani—jahtieg naf.

Fil uakt li Elsa chienet keghda ecc titchellem u tistaksi lil guerrier zeugia, dahal bil mohbi fil camra ragel mgħezuer f'mantell cbir—bix-xabla f'idu u resak bil mod minn uara il guerrier biex ixejjirlu id-dakka.

Elsa lembitu—malair għaitet bhal miġnuna.

—Ara rasec!—tradiment!... u hatfet malair ix-xabla ta zeugia li chien hemm fuk meida u tata fideih.

Il guerrier b'heffa ta berka xejjer dakka bix-xabla li tatu Elsa, u medd minn tulu cadavru lill dac ir-ragel.

Hecc chif dac uaka fl'art il guerrier ghajjat:

—L'infami... Telramondo!...

—Elsa bakghet thares bhal scantata—tbel-lghet bil biza.

—Colloxx spiccia issa—kal il guerrier—il hena tagħna sa haun chellu jasal...

Elsa għal daue il chelmiex ta zeugia xtchtet ghaxia fl'art—il guerrier refahha bhal tarbia u kegheda fuk sufan li chien hemm — ghajjat mbagħad il paggi u kalilom:

—Haun il cadavru ta Telramondo huduh għand is-Sultan—ghedulu li ktiltu jena ghaliex dahal bil mohbi fil camra tighi uakt li kont nitchellem ma marti, biex jassassnani.

Il paggi b'rrogħda cbira retgħou il cadavru mill'art u telku bieħ għal għand is-Sultan.

Hecc chif hargiu dauna, il guerrier sejjah id-dami u kalilhom b'kalbu micsura.

—Arau l'Elsa mixhuta ghaxia hemm fuk dac is-sufan, malli jisbah ghàda, hudugha għand is-

Sultan—ncun nistenniecom u hemm l'imseicna teun taf min jena...

Il guerrier allura b'uicċ ta uiched mnicechet hareg mil camra u dauc id-dami kaghdu iduru b'Elsa u jaghmlula li ghanda bzonn.

V.

L'aghda fil ghodu Anversa chienet xeuiexa uahda.

Suldati imarciau, dakk ta trombi, giri ta nies, ghajjat, hsejjes ta carrijet — chien seirin it-truppi collha biex jokghodu schierati kuddiem is-Sultan halli dana jippresentalhom id-Duca il ġdid ta Brabante u jerhīhom f'ideih.

Culhatt ferhan u dahcani jistenna li jasal is-Sultan.

Xi saghtein uara tluh ix-xemx reġghou bdeu idokku it-trombi—chien sinial li uasal is-Sultan.

—Evviva Enrico I!

—Evviva is-Sultan! bdeu ighaitu dauc il hlejjak ta nies ecc chif ir-Re mar kaghad bil keghda taht il balluta fuk ix-xtaita tax-xmara Schelda.

Enrico allura kam bil uickfa—u kal :

“ Brabantini mahbubin tighi. Ma nistax nfis-srilcom il ferh li għandi f'kalbi xhin naracom hecc ilcoll miġbura ma duar it-tron tighi, fer-hanin u dejjem ubbidenti għas-seiha tighi.

“ Din l’imgiba taghcom tnissilli fia, tama cbira ficom. Nara li tasseu intom thobbu l’art fein tuelidtu, u lili Sultan taghcom, ghalecc nserrah rasi bicom, naf sgur li jecc katt icollna bzonn li niehdu l’armi contra l’ghedieuua taghna nsib-com dejjem lesti, curaggiusi—Seuua uisk—nie-hu piacir cbir bicom—complu hecc u hatt ma icun jista jegħlibna. Issa nitma f’Alla li tcunu ahjar taht it-trigia ta’d-Duca il ġdid taghcom. ” Feinu id-Duca ta Brabante il valorus guerrier?... ghajjat is-Sultan.

Uakghet hemda cbira, il guerrier chien għadu ma uasalx.

—Nistenneuh—jigi sgur, ragia kal is-Sultan.

Uakt l’in-nies bdeu jitħelmu, ghagħha uahda, fuk il valorus għarros ta Elsa, id-Duca ġdid tahhom—jilmu gejjn il paggi b’tebut.

Hemda!... cullhatt chesah!...

Daun keghdu it-tebut mghotti b’biccia seuda f’riglein is-Sultan.

Enrico mchexxex—nehha il biccia seuda u jilmah il cadavru ta Telramondo!...

—Dana?... ghajjat Enrico mrighed.

—Il guerrier Duca ta Brabante tana l’ordni li ngibuh haun, u ngħedulec li katlu hu, għaliex dahal f’daru biex jassassnah.

—Oh Sema! ghajjat Enrico u cullhatt beda iħares bhal scantat lein xulxin.

Fil uakt jinstama ghajjat

—Evviva Elsa!...

—Evviva id-Duca ta Brabante!...

F'chemm ili ngheidlec Elsa, uièc ta cadavru, u il guerrier chienu ma gemb is-Sultan.

Enricu ma satax jifhem dac il misteru—kabad hill'Elsa u ghena titla hdeih, fein tala ucoll il guerrier zeugia.

—Brabantini—ragia ghajjat is-Sultan — id-Duca taghcom uasal... taht ideih intom tohor-giu rebbiha sgur f'cull guerra li icolcom.

—Evviva id-Duca taghna!...

Il guerrier izda talab il permess is-Sultan biex jitħellem u kal:

—Sultan Enrico u poplu fidil ta'l Brabanza—jena niringraziacom bil kalb ta'l fiducia li għandcom fia biex ghaziltuni Duca u Cap ta'l Brabanza, izda jena, għandcom tafu, rsolveit li ma naccettax—sibu il hatt jehor...

Is-Sultan u il Cavalieri bdeu iħarsu bhal mi-blughin uieħed lein l'jehor.

—Dana ghaliex? x'inkala? stakseu.

—Mil bierah sa da'l ghodu ġrau huejjeg ta-tant importanza cbira li jena nsib ruhi costrett li nargia lura mil chelma li tait.

—X'giara? ghedilna!...

—Tcunu tafu il kuddiem, biss ngħedilcom li

jena hati—ktilt lil dan il bniedem haun mixhut il ghaliex dahal f'dari biex jassasnani.

—Ghamilt seuua ktiltu, ghajjat Enrico—Dac chien ragel nfami !

Il guerrier allura xehet ghaineih fuk Elsa li chienet b'uiccia mghottibchi, u compla igheid:

—Maestà, ghandec tcun taf ucoll li dan il bniedem li ktilt jena chellu complici—il mara li izzeuuigt ilbierah jena?...

—Elsa ! x'eahda din ! bdeu igheedu dauc il hlejjak mistaghgħibin.

—Iva, Elsa, compla igheid il guerrier—intom tafu—kuddiemcom stess tħabta, meta geit nid-defendi l'innocenza tahha, li ma għanda katt tistaksini u la ismi u l'ankas min jen, jeu mnein gei u Elsa tatni il chelma li ticcumentani—Din il mara izda, mghouija mill'ghedluu tahha stess, ma zammitx chelmita—talbitni, riedet taf bil fors dauc il huejjeg li jen ghedtila li ma tistaksinix—Jena issa geit haun biex nghedil-com collox, u tisma Elsa ucoll — nghedilcom ucoll ghaliex ridt nzomm is-sigriet—ngħedilcom iva, biex Elsa tara, u intom mahha, li jena ma għandix huejjeg x'nahbi—anzi li jena uieħed mill'actar nies henjin—u li jista igib tituli u unuri...

In-nies colla bdeu jifθu actar uidneighom

meta semghou dac il' cliem—Elsa kabdita tant roghda cbira, nizlet minn fein chienet u' xtehtet friglein dac il guerrier zeugia.

—Nisimghou mela, ghajjat is-Sultan.

Il guerrier allura kal :

—Jena uehed mil Cavalieri msemmia ta Saint Graal li jinsab f'dic l'art tant boghod minn haun, fein hemm il castell ta Monsalvato—Jisimni LOHENGRIN, geit haun mibghut mil Cap u Suvran taghna Parcival, li hu missieri ucoll, biex niddefendi l'innocenza ta Elsa...

—Ghall dac il cliem is-Sultan u il poplu collu bakghou miblughin.

Elsa b'kalba maksuma xtehtet f'dirghain Lohengrin—riedet titolbu il mahfrah — izda ma chelliex sahha u hila titchellem.

Elsa ! Elsa !... ghajjat Lohengrin — missieri baghatni biex niddefendic—jena geit, ridt nibka mighec—inti izda ma ridtx.

—Oh Sema !... għaitet Elsa.

—Issa tard, giaghalt ni nisvela is-sigriet... Addio !...

—Oh ! Lohengrin—nitolboc ! ahfirli—okghod mighi !...

—Ma jistax icun, Elsa Addio !

Elsa riedet chiecu targia titolbu mahfrah lil Lohengrin izda ntifet xtchtet ghaxia f'dirghaih.

Uakt li culhatt beda jiffolla ma duar Lohengrin u Elsa biex jarau dic ix-xena ta'l bichi, iffaccia ic-ciniu jirmonca il freigatina.

— Ic-ciniu ! Ic-ciniu !... bdeu ighaitu.

Elsa fethet ghaineigha.

Lohengrin allura kalilha :

— Elsa cun af li huc m'hux mejjet !...

— X'inù ? hia Goffredo ?...

— Iva, huc Goffredo m'hux mejjet.

Haunec kamet ghagha cbira, ghal dac il ghajjat, Ortruda li chienet keghda ftit boghod tissamma colloxx giet b'giria u ghaitet

— Iva, Maestà Goffredo għadu hai — jena stess giaghalt li jimbidel u isir dac ic-ciniu li tarau gei għal Lohengrin !... ngħedilcom ghaliex...

Minnufih il Cavalieri arrestau lill dic il chiefra u hadugħha għal meut.

Lohengrin allura tala bil giri fil freigatina, hall ic-ciniu — dana dbiddel f'giuvni sabih — chien Goffredo — Lohengrin baka sejjjer.

Ferh ma cullimchien.

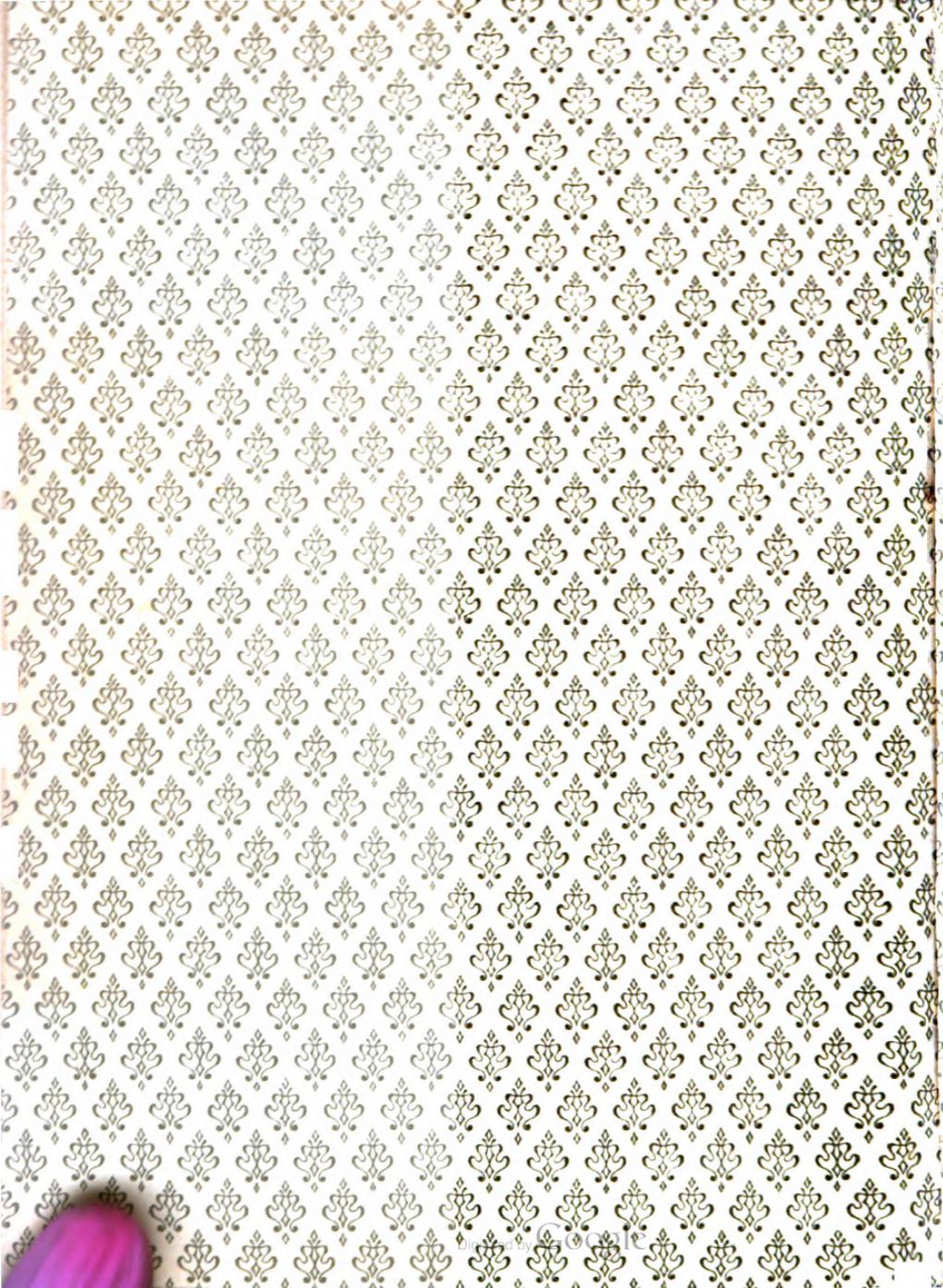
Evviva Goffredo, id-Duca ta Brabante ! ghaitu is-Sultan u il poplu.

— Hia, mahbub Goffredo !

— Elsa ghazisa tighi ghajjat Goffredo xhin mar ighannak l'oħtu.

— Elsa izda ma felhitx actar, kalba nkasmet bil ferh — bid-dahca f'fomma bakgħet meita gio dirghain Goffredo hugha.

T M I E M .

DUE JAN 26 '10

